

Oponentský posudek na disertační práci Šárky Blažkové Sršňové

Výuka a učení se cizím jazykům jako prostředek interkulturního vzdělávání dospělých

Předložená disertační práce se věnuje aktuálním a interdisciplinárním problémům vzdělávání a učení dospělých lidí, kteří prostřednictvím kontaktu s cizím jazykem získávají podněty pro rozvoj svých interkulturních kompetencí. Práce v sobě propojuje výsledky vlny zájmu o otázky kultury, které hrály ústřední roli ve vývoji humanitních a sociálních věd na konci 20. století, a diskusi o cílech celoživotního vzdělávání a učení, jež probíhala ve stejné době a jež pokračuje i v současnosti. Přes konstatovanou aktuálnost tématu je třeba upozornit na dosud malé množství pramenů k řešenému problému. Tato skutečnost je zvláště patrná v českých podmínkách. Proto je předkládanou doktorskou disertaci možné označit za v jistém smyslu průkopnickou.

Mnohé prameny, s nimiž autorka pracuje, zvláště ty, jež se týkají jazykovému vzdělávání, jsou zakotveny v německy hovořícím prostředí. Hlubší zájem o jednu vybranou oblast je jistě legitimní a má své výhody oproti pokusům o neukotvený „všestranný“ přístup, nicméně se domnívám, že by v práci neměl chybět komentář k volbě a zvláštním rysům (pokud se takové vyskytují) debat, jak se odehrávají ve zmiňovaném okruhu. K tomuto tvrzení mne vede mj. skutečnost, že práce sleduje stav problému ve vyspělých zemích obecně a zvláště přihlíží k české situaci. Na příkladu německého jazyka, resp. jeho výuky a učení, autorka dílčím způsobem konkretizuje projevy a souvislosti sledovaných obecných témat.

Rád bych předeslal, že práci Š. Blažkové Sršňové pokládám za erudovanou, promyšlenou a logicky členěnou. Přes přítomnost vedlejších či doplňkových podkapitol nepostrádá určitou základní osu, která propojuje jednotlivé hlavní kapitoly. Stěžejní otázky jsou probírány na několika místech, s pokračujícím textem je pohled na ně hlubší a jasněji vystupují vazby mezi nimi.

V předmluvě a východiscích jsou vysvětleny hlavní zkoumané okruhy a zvolený postup, prostor je poskytnut také definicím základních pojmů, s nimiž je v práci operováno. Ústřední diskuse se skládá ze tří bodů: filosofie jazyka, interkulturního učení a učení se cizímu jazyku jako prostředku interkulturního učení. První ze tří hlavních kapitol má široký záběr; zařazuje jazykové vzdělávání do kontextu vzdělávání dospělých, zabývá se nadnárodními politickými organizacemi a jejich pohledy na jazykové vzdělávání a dále specifiky jazykového vzdělávání dospělých. Druhá kapitola se zaměřuje na vývoj pohledů na

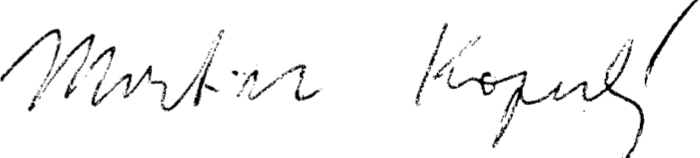
multikulturně (či interkulturně) zaměřenou výchovu a vzdělávání. Jsou v ní popsány a srovnány dva odlišné přístupy: starší, který vycházel z diferenčního multikulturalismu, a mladší, jenž lze označit za kritickou revizi svého předchůdce. Za jistou slabinu pokládám skutečnost, že první z obou pohledů je charakterizován výhradně přes své kritiky. Ke čtenáři nepromlouvají autoři a díla daného směru, pouze převzaté závěry autorů, kteří se proti němu vymezují. Třetí kapitola se vrací k základním otázkám, které se objevily již v první kapitole práce. Ukazuje na možnosti, hranice a rovněž některá rizika jazykového vzdělávání spojená s výukou a učením se cizích jazyků coby způsobu setkání s novou kulturou a také příležitostí nově pohlížet na kulturu vlastní. Uplatněný přístup se snaží vyhýbat normativním argumentům. Autorka i tak dospívá mj. k závěru, že interkulturní učení patří ke klíčovým kompetencím, jež jsou nezbytné pro uspokojivý život v dnešním světě, ve světě kulturní rozmanitosti.

K formální stránce textu není třeba uvádět žádné kritické připomínky. Rád bych ocenil začlenění věcného a jmenného rejstříku.

Disertační práce Š. Sršňové Blažkové má nepopiratelné přednosti. Zabývá se aktuální problematikou. Je napsána hutným a střízlivým způsobem. Charakterizuje ji i zdravá skromnost míry ambicí. Jestliže autorka konstatuje, že některé otázky zůstávají otevřené nebo nedořešené, nejedná se v žádném případě o selhání, ale o projev realistického přístupu. Hlavní záměr práce se nepochybně podařilo naplnit.

Jelikož práce splňuje požadavky kladené na daný typ vědeckého úkolu, doporučuji ji k obhajobě.

31. 8. 2007

PhDr. Martin Kopecký, Ph.D.